

Strateji tərəfdaşlığın yaratdığı güc

Naxçıvanda tarixi görüş, imzalanan sənədlər Azərbaycan-Türkiyə müttəfiqliyinin daha da möhkəmlənməsinə yeni impuls verdi

Müttəfiq ölkələr olan Azərbaycan və Türkiyə arasında bütün sahələrdə əməkdaşlıq dərinləşməkdədir. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Naxçıvana səfəri zamanı müzakirə olunan məsələlər, həmçinin iki qardaş ölkə arasında imzalanan sənədlər bunu bir daha göstərdi.

Səfər çərçivəsində diqqətçəkən əsas məqamlardan biri Prezident İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən Naxçıvanın qaz təchizatının bir mənbədən asılılığına son qoyan İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin təməlinin qoyulması idi.

Bundan əlavə, iki ölkə arasında Qars-Naxçıvan dəmir yolu layihəsinə dair Niyət Protokolu, Kahramanmaraş vilayətində yaşayış binaları, ibtidai məktəb, uşaq bağçası və mədəniyyət mərkəzinin tikilməsi haqqında Əməkdaşlıq Sazişi, həmçinin bərpaolunan enerji mənbələrindən istehsal olunan elektrik enerjisinin ötürülməsi sahəsində əməkdaşlığa dair anlaşma memorandumu imzalandı.

Azərbaycan-Türkiyə sənədlərinin imzalanmasından sonra mətbuata bəyanatla çıxışı zamanı Prezident İlham Əliyev bu sənədlərin Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafına xidmət göstərəcəyini qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin çəkilişi qardaşlıq münasibətlərinin tarixində önəmli hadisədir və iki ölkə arasında əlaqələrə yeni təkan verəcək, Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini daha böyük ölçüdə təmin edəcək.

Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Naxçıvana səfəri yeni regional reallığın möhkəmləndirilməsinə xidmət edir

Milli Məclisin deputatı Sahib Aliyev qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Naxçıvana səfəri iki müttəfiq ölkə arasında əlaqələrin dərinləşdirilməsi ilə yanaşı, yeni regional reallığın daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət edir. Bu səfər zamanı Naxçıvanın enerji potensialını artıracaq, eyni zamanda onun İrandan gələn qazdan asılılığına son qoyacaq bir sıra anlaşmalar imzalanıb: "Eləcə də Naxçıvan Bərpa-istehsalat hərbi kompleksinin açılışı bölgəmiz haqqında qara fikirlilərə, yaxud da haylar kimi müəyyən xüyalara qarşılanlara göstərdi ki, oradakı əlahiddə ordu heç bir zaman zəifləməyəcək, hətta uzun illər ərzində qarşısına qoyulan istənilən döyüş tapşırığını yerinə yetirmək əzmində və gücündə olacaq".

Sahib Aliyev düşünür ki, Türkiyə Prezidentinin səfərində ən mühüm məsələlərdən biri məhz Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlıdır. Cənab Ərdoğan mətbuata bəyanatının lap əvvəlində "Türkiyəni türk dünyası ilə birləşdirən Naxçıvanda birlikdə olmaqdan böyük məmnunluq duyuram" cümləsini işlətdi ki, bu da Zəngəzur dəhlizi açılmadan mümkünsüzdür. Eyni zamanda Azərbaycan Prezidentinin Qars-Naxçıvan dəmir yolunun inşasına dair Niyət Protokolunun imzalanmasını "tarixi hadisə" adlandırması, onun "Orta Dəhlizin həm Azərbaycana, həm Türkiyəyə, həm də digər ölkələrə xidmət göstərəcək bir qolu" kimi təqdim etməsi də məhz bundan xəbər verir. Cənab İlham Əliyevin Şərqi Zəngəzurdə tikintisi gedən və gələn ilin sonunadək təhvil verilməsi gözlənilən dəmir yolunun Azərbaycanı Naxçıvan və Türkiyə ilə birləşdirəcəyini vurğulanması da o deməkdir ki, Naxçıvan-Qars dəmir

yolu bir növ bunun davamı kimi nəzərdə tutulur. Zəngəzur dəhlizi açılmadan bu, mümkün deyil. Zəngəzur dəhlizinin açılacağına əminlik olmadan isə tikintisinə yetərinə böyük vəsait sərf edilən dəmir yolu xətlərinin inşasına başlanılmazdı, bu haqda Niyət Protokolu imzalanmazdı".

Deputat vurğulayıb ki, bütün bunlar iki qardaş dövlətin müttəfiqliyinə, liderlərinin böyük səmimiyyətlərinə, siyasi qətiyyətinə dayanır. "Son üç ilin hadisələri göstərdi ki, kimin nə düşünməsindən və necə davranmasından asılı olmayaraq, Azərbaycanla Türkiyə qarşılıqlarına qoyduqları bütün hədəflərə birgə çatırlar. Çünki bunun üçün həm gücləri var, həm atdıqları addımlar beynəlxalq hüquq çərçivəsindədir. Bu həm də regionda sülhün, əmin-amanlığın əldə olunmasına xidmət edir".

İğdır-Naxçıvan qaz kəməri ilə 730 milyon kubmetr mavi qaz nəql olunacaq

Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov qeyd edib ki, Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin Naxçıvan görüşü bir daha iki ölkə arasında strateji əməkdaşlığın daha da dərinləşdiyini təsdiq edir. Görüşdə yalnız iqtisadi deyil, həm də bölgədəki ümumi vəziyyətin müzakirə olunması Türkiyənin hər zaman Azərbaycanın yanında olduğunu, eyni zamanda Azərbaycanın daim Türkiyəni yaxından dəstəklədiyini bir daha nümayiş etdirir. "Təbii ki, səfər zamanı bir sıra məsələlər müzakirə olundu. Həm İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin istifadəyə verilməsi, həm də nəqliyyat sahəsində Naxçıvan istiqamətində əməkdaşlığın gücləndirilməsi perspektivləri diqqət mərkəzində oldu. Qaz kəmərinin təməlqoyma mərasiminin keçirilməsi çox vacib idi, çünki bu kəmərin Naxçıvanın mavi qazla təminatında bir mənbədən asılılığının azaldılmasına imkan verəcək. İlk qiymətləndirmələrə görə, qaz kəməri istifadəyə verildikdən sonra Naxçıvana illik 730 milyon kubmetr mavi qaz nəql olunacaq. Daha sonra bu göstəricinin iki dəfə artırılaraq 1,5 milyard kubmetrə çatdırılması nəzərdə tutulub", - deyərək deputat əlavə edib.

V. Bayramov deyib ki, Naxçıvanın mavi qaza olan tələbatı həmin kəmərin vasitəsilə ödəniləcək. Gələcəkdə isə Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə yalnız sərnəşin və yükdaşımalar deyil, həm də elektrik enerjisi, digər alternativ yanacaqların daşınması planlaşdırılır.

İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin həm də Avropanın enerji təhlükəsizliyinin formalaşmasına töhfə kimi qiymətləndirən deputat bildirib ki, kəmərin bu baxımdan da əhəmiyyətlidir.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan və Türkiyə bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlığı gücləndirəcəklər: "Hər iki ölkənin alternativ enerji sahəsində böyük potensialı var. Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə bu istiqamətdə artıq anlaşma memorandumu imzalayıb və ölkəmizdə bərpa

olunan mənbələrdən əldə olunan enerji Avropa məkanına çıxarılaçaq. Bu da çox ciddi məqamlardan biridir. Bütün bunlar ondan xəbər verir ki, Azərbaycan "yaşıl enerji" sahəsində yalnız Avropa ilə deyil, həmçinin Türkiyə ilə də sıx əməkdaşlıq quracaq. Bu da müasir çağırışlara uyğun olaraq Azərbaycan-Türkiyə arasında enerji əməkdaşlığının dərinləşməsinə xidmət edəcək".

Yeni qaz kəməri enerji ortaqlığını dərinləşdirəcək

Hazırda Naxçıvana qazın İrandan verildiyini deyən Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov qeyd edib ki, bu, 2004-cü ildə İranla bağlanmış svop müqaviləsi əsasında həyata keçirilir və qaz İrana Astara vasitəsilə nəql edilməklə barter edilir.

Deputat bildirib ki, qarşıdakı planda isə Naxçıvana bir neçə istiqamətdən, yəni şəxələndirilmiş boru kəmərləri vasitəsilə qazın verilməsi nəzərdə tutulur: "Çünki İran kəmərinə həm fasilələr olur, həm də qışda əlavə tələbat yaranır. Ona görə də İğdır xəttinə ehtiyac yaranmışdı. Bu baxımdan Türkiyədən çəkilən qaz kəməri vasitəsilə yanacaq Naxçıvana verilməsi ən rentabelli və etibarlı mənbə hesab olunur. İğdırdan Sədərək rayonuna qədər uzunluğu 97,5 kilometr olan boru kəməri gündə 2 milyon, ildə isə 730 milyon kubmetr qaz ötürmək qabiliyyətinə malikdir ki, bununla da Naxçıvanın qaza olan tələbatı tamamilə ödəniləcək".

Gələcəkdə bu qaz boru kəmərinin ötürücülük qabiliyyətinin iki dəfədən çox artırılmasının mümkünlüyündən danışan A. Hüseynov deyib ki, bu layihə iqtisadi səmərə daşımaqla, Azərbaycanın milli enerji konsepsiyasının hədəflərinə uyğun olaraq daha təhlükəsiz və etibarlı, dayanıqlı qaz nəqlini həyata keçirməklə bağlıdır. İğdır-Naxçıvan qaz kəməri layihəsi enerji təminatı ilə yanaşı, siyasi əhəmiyyət də daşıyır. Bu layihə Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı əlaqələrin inkişafı üçün qarşılıqlı şəkildə atılan addımların müsbət nəticəsi kimi siyasi və iqtisadi əməkdaşlığı gücləndirəcək, regionda inkişaf, sülh və sabitliyə müsbət töhfə verəcək. Eyni zamanda Türkiyə və Azərbaycan arasında enerji sahəsində ortaqlığı daha da dərinləşdirməklə yanaşı, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə də töhfə verəcək.

Deputat vurğulayıb ki, Türkiyədən qaz nəqli Azərbaycanın İranla qaz sahəsində əməkdaşlığına mane olmayacaq: "Hər iki ölkə bölgədə enerjinin şəxələndirilməsində yaxından iştirak edəcək. Türkiyədən Naxçıvana qaz tədarükü qaz təchizatını şəxələndirəcək və enerji təminatının etibarlılığını artıracaq. Naxçıvan həm İrandan, həm də Türkiyədən dəstək almaqla artan enerji tələbatını tam təmin edə biləcək".

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"